Asia: E 27/2025 vp Suden suojelustatuksen muuttamisesta, to 24.04.2025 klo 10.00

Eduskunta
Eduskunnan ympäristövaliokunta

Asiantuntijalausunnon esittäjä: Samu Mäntyniemi

Luken asiantuntijalausunto

1 Johdanto

Luonnonvarakeskuksen tehtäviin kuuluu riistalajien, mm. suurpetojen seuranta ja tutkimus, ja yhtenä viranomaistehtävänä EU:n luontodirektiivin mukaisen suotuisan suojelutason kuusivuotisraportointi riista-vastuulajien osalta.

Luonnonvarakeskus käy tässä lausunnossa läpi susikannan nykytilan Suomessa sekä suotuisaa suojelutasoa koskevat tiedot raportointikaudelta 2013–2018. Seuraavat, raportointikautta 2019–2024 koskevat arviot eivät ole vielä valmiit lausuntoa kirjoitettaessa ja ne tulee jäsenmaiden raportoida vuonna 2025 heinäkuun loppuun mennessä.

Sekä kansallisiin tarpeisiin laadittavat kanta-arviot että raportointivelvoitteiden yhteenvedot pohjautuvat pitkäjänteisesti tuotettuun seuranta-aineistoon ja tieteellisiin analyyseihin. Kansallisen ja kansainvälisen päätöksenteon pohjaksi objektiiviset korkealaatuiseen tutkimukseen perustuvat kanta-arviot ovat ensiarvoisen tärkeitä.

2 Lausunto

Suomen susikanta on Luken laatiman, moneen eri aineistolähteeseen perustuvan populaatiomallin mukaan (Valtonen ym. 2024) runsastunut vuosina 1995 – 2024 alle 100:sta noin 300 :aan yksilöön maaliskuuta koskevana arviona (Kuva 1). Syystalven yksilömäärät ovat maaliskuisia yksilömääriä suurempia (Kuva 1).

Kuitenkin on syytä myös huomioida, että tutkimustulosten (Mäntyniemi ym. 2022) mukaan susikanta on jakautunut kahteen, toisistaan perimältään erilaisiin osapopulaatioihin. Eriytymiseen on johtanut alueiden välisen geenivirran vähäisyys. Tästä eriytymisestä johtuen läntisen susikannan geneettinen monimuotoisuus laskee ja sukusiitosaste kasvaa. Jotta geneettiset osapopulaatiot häviäisivät, itäisen ja läntisen alueen välillä pitäisi olla aiemmin havaittua enemmän geenivirtaa. Pelkkä yksilöiden liikkuminen ei tuota geenivirtaa, vaan se edellyttää, että eri perimää kantavat yksilöt pariutuvat ja saavat eloon jääviä jälkeläisiä.

Kuva 1. Susikannan kehitys poronhoitoalueen ulkopuolella populaatiomallin mukaan. Malli huomioi vain kokonaan Suomen puolella elävän susikannan, eli Suomen ja Venäjän kanssa yhteiset rajalaumat eivät ole mallissa mukana. Reviireistä esitetään kultakin vuodelta maaliskuun ja marraskuun tilanne. Yksilöiden määrää paneelissa D) kuvataan maaliskuussa (käyrän alhaisin lukumäärä), toukokuussa (korkein lukumäärä) ja marraskuussa (noin edellisten puolivälin tasalla). Lähde: Luonnonvarakeskus.

Petoyhdyshenkilöt ovat viime vuosina kirjanneet varmistamiaan susihavaintoja kattavasti poronhoitoalueen ulkopuolisessa Suomessa. Perhelaumareviireiden sijaintien pohjalta on lisääntyvässä susikannassa havaittavissa alueellisia keskittymiä (kuva 2). Erityisen vahvasti on runsastunut Lounais-Suomen susikanta (Valtonen ym. 2024). Sisä-Suomessa ja Kaakkois-Suomessa susihavainnot koskevat sen sijaan enimmäkseen yksinään liikkuvia eläimiä. Itä- ja Länsi-Suomen susiesiintymien välillä on todettu geneettistä erilaistumista (Mäntyniemi ym. 2022).

Luonnonvarakeskus arvioi vuonna 2018, ettei susi ole suotuisalla suojelutasolla Suomessa. Kansainväliselle luonnonsuojeluliitolle (IUCN) vuonna 2019 laaditussa uhanalaisuusarvioinnissa susi arvioitiin kansallisesti uhanalaiseksi lajiksi Suomessa.

Kuva 2. Suden esiintyminen Suomessa aikajaksolla 1.1.2019–22.4.2025 tehtyjen havaintojen perusteella. Tummimmat ruudut viittaavat lisääntymisalueisiin (lähde: Luonnonvarakeskus)

Viitteet

Valtonen, M., Heikkinen, S., Johansson, H., Härkälä, A., Helle, I., Mäntyniemi, S. & Kojola, I. 2024. Susikanta Suomessa maaliskuussa 2024. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 54/2024. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 41 s.

Mäntyniemi, S., Valtonen, M., Helle, I., Johansson, H., Ponnikas, S., Nivala, V., Harmoinen, J., Herrero, A., Heikkinen, S., Kvist, L., Aspi, J., Kojola, I. & Holmala, K. 2022. Suomen susikannan suotuisan suojelutason viitearvojen määrittäminen: Loppuraportti 2022. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 80/2022. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 147 s.

Sirpa Thessler

Johtaja, Luonnonvarat

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 23.04.2025 klo 14:59:11.

Asiantuntijalausunnon valmistelijat:
Samu Mäntyniemi
Samu Mäntyniemi, Inari Helle, Katja Holmala, Mia Valtonen, Samu Mäntyniemi

Liitteet:

Tiedoksi: